

Người mẹ mù lòa

I

N NGÀY ấy, con đường từ Sài Gòn ra Cấp không náo nhiệt như ngày nay. Xa lộ Biên Hòa rộng thênh thang và nhân thin còn là một huyền thoại. Khúc đường từ Long Bình trở đi bé nhỏ, ngoằn ngoèo, lồi lõm, xấu xí, hai bên toàn là đồng trống, bụi rậm và cỏ dại san sát. Tỉnh thoảng mới thấy một khu nhà lều tèo.

Má Sáu sống trong ngôi nhà gạch khá khang trang cách đường cái một quãng ngắn, vậy mà tiếng xe cộ không lọt tới vì rừng tre quá dày, vườn cây quá đặc và mái nhà quá thấp như thể ép sát xuống nền đất thịt đỏ hỏn.

Ngày ấy, Má Sáu chưa đến 50 tuổi. Đàn bà ngũ tuần ngày nay thường còn trẻ, đẹp, nhờ son phấn, hóa chất và nghệ thuật làm đẹp. Ngày ấy, ngũ tuần đã là tuổi già. Má Sáu lại già trước tuổi sau một chuỗi biến cố gia đình. Tóc má bạc đến nỗi không tìm ra một sợi muối tiêu nào nữa. Da má

răn rúm và khô cằn như da trái táo tàu khô. Răng má rụng hoặc sâu gần hết.

Má Sáu bị mù. Thoạt đầu, mắt má mờ đi, như bị đám mây che, người ta gọi là bệnh cườm, má dùng thuốc lá, thuốc thang mấy năm liên tiếp nó càng mờ thêm, dần rồi khi má xoay ra thuốc thân, thuốc thánh bằng tán hương, nước lạnh và bùa chú thì đêm tối đen đặc xập xuống, tàn bạo. Vĩnh viễn.

Má Sáu sinh được hai con, một trai, một gái. Con gái lớn lấy chồng sớm. Phần vì duyên số, nó đi chợ, gặp một gã đàn ông gấp rưỡi tuổi nó, mặt mũi bảnh bao, lời nói ngon ngọt, nó vứt luôn rau thịt, đi thẳng một lèo. Không về nữa. Má Sáu khóc cạn nước mắt nó vẫn bền bỉ. Nó theo chồng đi đâu, không ai biết. Nó còn sống hay chết, không ai biết.

Sau vụ con gái bỏ nhà đi hoang đến vụ ông chồng. Lẽ ra, má bị mù, ông phải sống với má, má lại là người đàn bà đảm đang, mềm mỏng, nhân hậu, xứng đáng để chồng thương yêu. Đấng này ông chồng lẳng lặng xách đồ đoàn đến ở với một cô vợ trẻ. Ông không quên đem theo tiền bạc của má Sáu. Hừ hi bên cô vợ trẻ, ông dám ra rượu chè. Chẳng bao lâu da ông vàng khè. Trông trắng mắt ông vàng khè. Ông thổ huyết rồi chết.

Còn lại thằng con trai. Hiếm con má đặt tên

nó là Hiếm. Ba Hiếm. Phàm con một thường lười biếng. Thằng Hiếm lại lười biếng trên độ thường nhiều bậc. Má Sáu có nhiều cây ăn trái, và mấy mẫu đất làm canh, hoa lợi hàng năm đủ ăn, nếu không nói là dư dả, má biết thu vén, tần tiện và biết sinh sôi nảy nở hồi má chưa mù nên cuộc sống vật chất khá thoải mái. Thằng Hiếm không đi học thì chơi, nó còn chơi bời phá gia chi tử. Mới 15 tuổi nó đã nghiện rượu và đánh bạc khét tiếng. Lớn thêm một tuổi nữa, nó kéo bè, kết đảng, trộm cắp ở làng bên. Má Sáu yêu nó kinh khủng, mọi người mách với má những hành động đốn mạt của nó má vẫn không hề rầy la con, má chỉ xử dụng mỗi một khi giới duy nhất. Duy nhất mà hữu hiệu.

Nước mắt.

Má ngồi chờ con suốt đêm. Ngồi chờ và khóc. Nhiều đêm thằng Hiếm rón rén về nhà, gà đã gáy sáng má nó còn dựa lưng vào vách, nước mắt ràn rụa, nó có trái tim bằng sắt nguội mà cũng rón ràng. Nghe động, má Sáu ngược cặp mắt thông minh, bàn tay quờ quạng :

— Con về đấy ư ?

Rồi tiếp tục khóc. Nó phát câu :

— Khóc gì khóc làm thế ?

Nó chịu không nổi chiến thuật, nước mắt

trường kỳ của má Sáu. Nó thương má thật đấy, song rượu, gái, bài bạc và nếp sống cầu sương điểm cỏ chứa nhiều hấp dẫn đối với nó hơn. Rốt cuộc thắng Hiếm chọn sự giang hồ. Noi gương cha và chị nó vù lên Sài Gòn.

Má Sáu còn cõ một mình trong ngôi nhà mệnh mỏng. Một cô cháu ruột tên là Mỹ Dung về ở chung với má. Mỹ Dung chưa đến 20 nhưng đã có chồng, và sinh nở hai, ba lần. Hữu sinh vô đởng, sinh đừa nào, chết đừa nấy. Chồng làm tài xế xe đồ, kiếm bộn tiền. Gia đình được êm ấm, tuy Mỹ Dung có nhan sắc và chồng vắng nhà luôn. Phiền một nỗi cô vợ có tính hay cười, đôi khi cười tự nhiên, cười ngoại giao mà anh chồng cứ tưởng cười mèo chuột. Anh chồng mắc bệnh ghen «sổ dách». Những năm đầu tiên không xảy ra cái cọ, mè nheo. Dần dà, cô vợ cứ đẹp thêm, anh chồng cứ xấu đi, cơn ghen cứ gia tăng cường độ đến một đêm kia anh chồng rươi xăng vào mùng, toan thiêu sống cô vợ. Định ninh Mỹ Dung bị chết cháy, anh chồng trốn biệt. Mỹ Dung không chết. Song sắc đẹp bị giảm bớt 80 phần trăm. Mặt phồng nặng một bèn, mắt và miệng chỉ bị hư hại qua loa, tuy vậy, sự quyến rũ mãnh liệt không còn nữa. Năm bệnh viện gần nửa năm, bình phục, Mỹ Dung về hầu hạ cô ruột,

má Sáu. Một già, một trẻ, cùng chung tâm sự buồn thương bầu vùi lấy nhau để khóa lấp sự cô đơn trong ngôi nhà mệnh mỏng...

Má Sáu chẳng phải làm gì nên ban ngày dài thật là dài. Buổi trưa má ra vườn đợi nắng. Buổi trưa, nắng gắt, má nằm võng đung đưa dưới bóng cây dâm mát. Buổi chiều, má ngồi nghe hoàng hôn xuống. Rồi ban đêm dài thật là dài.

Mỹ Dung giúp má Sáu quên được phần nào nỗi dài không bao giờ dứt của những sáng, những trưa, những chiều, những đêm vô vô bằng cách đọc truyện. Tất cả tiểu thuyết bán ở Sài Gòn đều được Mỹ Dung mua về. Cả báo nữa. Báo tuần, báo tháng, báo ngày. Thành ra má Sáu là người sống xa thành phố mà lại gần gũi với thành phố.

Hôm ấy, như thường lệ, đọc tiểu thuyết xong Mỹ Dung đọc báo. Tờ báo ra lò từ rạng sáng ở Sài Gòn, một chú lơ xe nhân tiện ghé lại gần đây rước khách để mang vào tận nhà cho Mỹ Dung. Nàng không còn là Mỹ Dung — mặt đẹp — nữa nhưng cái nhìn, nụ cười và thân hình của nàng còn rạo rục dào dề. Chú lơ xe đa tình không quản đường xa là vì thế.

Má Sáu lim dim cặp mắt nhìn qua lũy tre ra

đường cái. Nhìn mắt má không ai nghĩ má mù. Người ta chỉ biết mù khi thấy má nhìn mãi vào một chỗ, mặt phẳng lì như tảng đá. Năng chiều sắp tắt. Mái tóc bạc phơ của má Sáu óng ánh dưới hoàng hôn.

Bồng má xua tay ra hiệu cho Mỹ Dung :

— Đứng đọc nữa cháu.

Mỹ Dung hơi ngạc nhiên :

— Cháu mới đọc được một tin... Còn nhiều tin hay lắm, cô à...

— Thông thả. Cô muốn nghe lại tin cướp ngân hàng. Ngân hàng là gì hả cháu ?

— Nhà gửi tiền. Ai có tiền thì mang đến gửi. Nhà băng ấy mà...

— À, nhà băng. Nhà băng thì cô biết. Hồi cô còn nhỏ, ông ngoại vẫn đi nhà băng gửi tiền... Chà, ngoại nhiều tiền lắm..

Mắt má Sáu rơm rộ. Mỹ Dung vội cất tiếng đọc để đánh tan sự im lặng khiến má Sáu hồi tưởng quá khứ.

— Ngân hàng Thủ đô, ngân hàng lớn nhất Sài Gòn, bị đánh cướp.

«Lần thứ nhất một ngân hàng ở Sài Gòn bị đánh cướp. Bọn gian đã táo tợn chọn ngân hàng lớn nhất, ngân hàng Thủ đô, tọa lạc trên đường

«Sạc-ne, đề ăn hàng. Chúng đã hạ sát 2 người và âm di một số tiền rất lớn.

«Theo tin chính thức, hồi 17g55 chiều qua, 5 phút trước khi ngân hàng Thủ đô đóng cửa thì có 3 thanh niên phục sức sang trọng xách cặp da «khoan thai bước vào, đến ghi-sê. Khi ấy, nhân viên ngân hàng đã sửa soạn ra về. Tình trạng «thần chủ đến gửi tiền muộn thường xảy ra, ngân «hàng lại không dám làm mất lòng khách hàng nên «người phụ trách ghi-sê vẫn tiếp họ.

«Một thanh niên đặt cặp da lên ghi-sê, rút súng, «hạ lệnh ai ở yên chỗ nấy. Thanh niên thứ nhì «buộc viên phó giám đốc mở két lấy tiền. Bọn gian «đang bỏ tiền vào bao, thì người linh gác ngoài «thềm ngân hàng xô cửa. Y thấy bọn gian, y chưa «kịp rút súng thì bị trúng đạn giữa ngực, ngã chết «tại chỗ. Viên phó giám đốc có cử chỉ rục rịch «phản công cũng bị bắn chết.

«Đúng 18 giờ, bọn gian ung dung rút khỏi ngân «hàng. Chúng trèo lên xe hơi do đồng bọn đậu sẵn «và tẩu thoát mất dạng. Lệnh báo động được ban «hành ngay sau đó, các ngã đường quan trọng ra «vào thành phố bị chặn nút. Đến giờ báo lên khuôn «chúng tôi được tin bọn gian vẫn cao bay xa chạy.

«Nhà chức trách chưa có lời tuyên bố nào về

«vụ đánh cướp táo bạo theo kiểu gang-tơ Mỹ này.
 «Bản báo đặc phái viên vặn hỏi các nhân viên ngân
 «hàng có mặt đã phăng ra một chi tiết đáng lưu ý.
 «Chi tiết này là một trong ba tên cướp luôn luôn
 «chuyt sáo miệng. Hấn huyết sáo miệng rất nhỏ song
 «rất tròn trịa và êm ái. Đường như hấn chỉ huyết
 «đi huyết lại một bài ca trữ tình do một nhạc sĩ
 «người miền Bắc sáng tác trước ngày toàn quốc
 «kháng chiến.

«Nhân viên ngân hàng cả quyết đó là bài Con
 «thuyền không bến. Chi tiết này được trình báo
 «với sở cảnh sát. Người ta tin rằng sở cảnh sát đã
 «biết rõ căn cước của bọn gian, đặc biệt là tên huyết
 «sáo miệng, và đang ráo riết truy tìm...

Mỹ Dung buông tờ báo. Má Sáu ngồi thẳng,
 vầng trán rần riu. Má thường có cử chỉ này mỗi
 khi bị bệnh tê thấp hành hạ. Hễ trái nắng, trở
 trời là các khớp xương của má kêu răng rặc, da
 thịt rụng nhẹ là đau nhói, má phải trữ thuốc cao
 dán và rượu bìm-bịp như người dầu cơ tích trữ
 thóc lúa để bán giá cao. Mỹ Dung đặt tay lên vai
 má Sáu, giọng lo lắng :

— Đề cháu dấm bóp cho cô,

Má Sáu đáp :

— Không, cô không đau. «Con thuyền không

bến» là bài ca gì, hả cháu ? Cô đi coi cái lương hoài
 mà chưa nghe nói tới.

— Đây là tân nhạc mà cô.

— À, à... tân nhạc. Già thì mê cái lương, còn
 trẻ thì thích tân nhạc... chắc thằng tương cướp
 huyết sáo còn trẻ lắm. Nó bao nhiêu tuổi hả cháu ?

— Nhứt trình không thấy nói.

— Chừng nào trong ra-dô có bài «Con thuyền
 không bến» cháu mở cho cô nghe.

— Tuần trước cháu đã ca rồi đó.

— Ca hồi nào ?

— Trời ơi, bữa đó mưa thối nhà thối đất, mưa
 tầm tã từ sáng đến tối không thềm tạnh, cháu rót
 rượu bìm-bịp cho cô, rồi chẳng hiểu sao cháu ca
 nhỏ nhỏ, cô nhòm dậy ôm cháu khóc mùi, cháu
 hỏi thì cô đáp «tao nhớ nó quá». Thối, cháu nhắc
 lại làm chi để cô thêm buồn. Bây giờ cháu đọc tiếp.
 Truyện kiếm hiệp hôm nay đến đoạn thật hay...

Giọng má Sáu băng khuâng :

— Đến đoạn thật hay à cháu ? Nhưng cô không
 muốn nghe nữa. Cô nhớ ra rồi. Bữa đó cô đau,
 phần vì trời mưa âm ướt, phần khác vì cô nghĩ đến
 nó. Bốn năm rồi, cháu ơi. Cũng bữa đó, trời mưa
 tầm tã cách đây 4 năm, nó bỏ cô mà đi...

— Anh Hiếm !

— Ủ, thằng Hiêm. Thằng Ba Hiêm. Thấm thoát đã 48 tháng. Nó lớn hơn cháu 5 tuổi. Vì chi nó 24. Từ 4 năm nay, cô nhớ quay, nhớ quắt. Chẳng biết giờ này nó chui rúc ở đâu. Chứng nào, tật ấy, chắc nó lại chơi bởi bậy bạ, lường gạt, cướp bóc... nè cháu ?

— Cô cần gì cháu ?

— Cô sợ lắm, cháu ơi !

— Cô sợ gì ?

— Không rõ nữa. Cô sợ cho nó. Trời tối chưa cháu ?

— Chưa. Nhưng cũng sắp. Đạo này ngày ngắn, chưa chiều đã tối.

— Cháu đóng cửa sau chưa ? Lát nữa, mưa to lắm. Cháu thắp hương trên bàn thờ cho cô.

Mỹ Dung rùng mình nhìn má Sáu. Hồi nhỏ, nàng đã học hết bậc tiểu học. Nếu gia đình nàng không gặp tai biến dễ bị khánh kiệt, và nếu nàng không có nhan sắc mặn mòi nàng đã lên tỉnh theo học ban Thành chung. Vì hoàn cảnh nàng phải làm bạn với anh tài xế. Đè rồi... khuôn mặt mỹ miều của nàng bị ngọn lửa ghen tuông tàn phá...

Thật ra má Sáu là di bên ngoài, hơi xa, nhưng vì cả má Sáu lẫn Mỹ Dung không còn ai thân thích nên gọi bằng cô cho gần. Theo ngành thứ thì nàng

là chị của Hiêm. Vì nàng kém tuổi từ nhỏ Hiêm đã tự nhận là anh.

Má Sáu đứng dậy lặng lẽ bước qua bậc cấp và ngưỡng cửa dề vào nhà. Mặt má nghiêm nghị khác thường. Má thường cúng Phật trước khi trời tối. Những khi cúng Phật má thường có thái độ nghiêm nghị như vậy.

Bỗng dưng Mỹ Dung run lẩy bẩy. Má Sáu bị mù nên vành tai rất thính, má nghe rõ tiếng động nhỏ ở xa, có đêm má nghe được âm thanh vi-ti của lá vàng rụng ngoài vườn. Má còn nghe được những thay đổi của thời tiết. Việc má đoán Trời sắp mưa không lấy gì làm lạ.

Vậy mà hôm nay Mỹ Dung lo sợ.

Má Sáu đưa một bàn tay lum khum trên tai, rồi kêu :

— Mỹ Dung ơi ! Cháu nghe thấy gì không ?

Mỹ Dung nín thở :

— Cháu chẳng nghe thấy gì cả.

Một cơn gió mạnh thổi âm âm qua lũy tre, những trái cây xanh trong vườn bị giựt rơi lộp bộp. Tiếng mưa rơi. Tiếng gió, tiếng quả rụng và tiếng mưa rơi là những tiếng động thông thường. Chắc má Sáu muốn nàng lắng nghe một thanh âm nào khác, một thanh âm kỳ dị nào khác...

Bàn tay gân guốc của người đàn bà góa bụa
ngủ tròn run run :

— Có người, có người, cháu ơi !

II

MÁ SÁU lẩm râm cầu kinh dưới ngọn đèn dầu
vàng ẹch. Bông tối xuống nhanh quá, cơn mưa
vừa lại thì bầu trời đen kịt. Mùi nhang thơm tỏa
quyện khắp ngôi nhà trống trải.

Mỹ Dung mở hé cửa sổ. Tiếng mưa lộp bộp
nặng hơn. Đột nhiên lòng nàng mang mang, nàng
cất tiếng ca thăm thẳm trong miệng :

Đêm nay thu sang cùng heo may

Đêm nay sương lam mờ trong mây...

Nàng vốn là «cây» hát trống trường. Nàng
không biết nốt nhạc, song hát rất đúng, nàng chỉ
nghe qua vài lần là ca trơn tru. Nàng có làn hơi
dài, trong và ấm, đầu hát sai nhịp cũng mùi như
thường. «Con thuyền không bến» là một trong các
bài ca ruột của nàng. Bài ca này thật hợp, gần nhà.

nàng là giòng sông trắng với con «thuyền ai lơ lững
trôi xuôi giòng»...

Má Sáu nhộm người :

— Cháu... có tiếng xe hơi...

Mỹ Dung vẫn chưa nghe được tiếng gì lạ.
Nàng quay lại phía má Sáu, miệng hơi mím.

Má Sáu quờ quạng trên vách. Mỹ Dung hỏi :

— Có tìm gì ?

Má Sáu vẫn bần rợn mọi cách khó hiểu.

— Cái áo toi mưa.

Mấy năm trước, một quân nhân lái xe díp qua
bị nổ lốp và cạn nước rẽ vào nhà. Má Sáu cung
phụng tử tế. Ra đi, ông ta quên cái áo toi mưa
nhà binh cũ mềm. Má gọi cất một chỗ, chờ ông ta
quay lại để hoàn trả. Ông ta đi luôn. Cái áo toi trở
thành vật sở hữu của má Sáu. Má chưa hề mặc vì
nó rộng thùng thình, mà lại có ra mưa bao giờ
đâu. Về phần Mỹ Dung, nàng chưa hề gỡ nó ra
coi, chứ đừng nói mặc nữa. Má Sáu hỏi cái áo,
điều này có nghĩa là bà sắp đợi mưa. Bệnh tê thấp
tối tệ nước mưa, phải là công việc quan trọng lắm
bà mới khinh thường sức khỏe, và xống pha liều
lĩnh như vậy.

— Dạ, để cháu tìm.

Mỹ Dung đang lục lọi thì Má Sáu đã loay hoay